

Kortfattet historik over Holbæk Murermesterforening

5 medlemmer af foreningen ”Tømrer og Murermesterforeningen for Holbæk og Omegn” stiftede den 6. okt. 1897 ”Murer og Tømrermesterforeningen af 1897”. Den første formand blev murermester H. P. Dithmar sen.

Den 13. nov. 1998 blev den første generalforsamling afholdt og murermester H.P. Dithmar sen. blev valgt til formand. I foreningen blev ligeledes optaget H. P. Dithmar jun.

Om H.P. Dithmar jun. kan fortælles, at han var søn af H. P. Dithmar sen. Og hustru Jacobine Marie Gottschalck, født den 27. nov. 1863. Han startede som murermester i familiedynastiet 1892 efter en tid i udlandet som Naver. Af kendte bygninger opført af H. P. Dithmar kan nævnes Holbæk Rådhus, dele af Amtssygehuset og dele af Sindsygehospitalet i Nykøbing Sj. I forbindelse med indvielsen af Rådhuset blev Hans Peter Dithmar udnævnt til Ridder af Dannebrog. Han var i en periode forstander på Holbæk Teknisk Skole på Jernbanevej og bestyrelsesmedlem af Håndværkerforeningen og ”Østifternes Murer- og Tømrermesterforening”. H.P. Dithmar var endvidere valgt af Højre til Holbæk Byråd i to perioder. H. P. Dithmar jun. døde kun 54 år gammel af en svær lungebetændelse.

Den 15. marts 1900 skrev man nok den første overenskomst med Arbejdsmændenes Fagforening om en forhøjelse af timelønnen fra 27øre til 30øre i timen. Forhøjelsen gjaldt kun for husbygningsarbejder.

I 1912 vedtog man, at tilbud der overstiger kr. 200,00 skulle betales en afgift til foreningen på 2 % af enterprisesummen. Man tilskrev Tømrermester Andreasen og murermester Sigurd Poulsen om medlemskab af foreningen. Foreningen klarede gennem de næste år diverse tvister medlemmerne imellem og med de ansatte håndværkere, samt overenskomstforhandlinger.

I 1917 fik foreningen ny formand idet Tømrermester Ludvig Vilhelm Asmussen blev valgt.

Foreningens store sammenhold afspejlede sig ved, at foreningen i 1918 afgav et samlet tilbud på murer og tømrerarbejdet ved opførelse af et etagehus og ti dobbelthuse til ”Boligforeningen af 1918”. Arbejdet blev overdraget og foreningen fordelte arbejdet i mellem sig. Det samlede tilbud lød på kr. 155.351,00, hvilket den gang var et meget stort beløb. Dette må siges at være enestående og vise det gode og respektfulde kollegiale forhold, der var medlemmerne imellem.

På generalforsamlingen den 20. feb. 1919 blev man enige om at adskille foreningen i to foreninger, da murer og tømrer kom under hver sin Centralforening. Foreningen blev opløst den 11. marts 1919, og den 15. marts 1919 dannedes ”Holbæk Murermesterforening” ved den konstituerende generalforsamling var murermester Anders Peder Pedersen formand, og på et efterfølgende bestyrelsesmøde blev murermester A. P. Henriksen valgt til formand og den øvrige bestyrelse bestod af Murermestrene A.P. Pedersen og Sigurd Poulsen. Som suppleant valgtes Bernth Dithmar. Formandslønnen blev fastsat til kr. 125,00 årligt, men allerede i 1920 blev lønnen hævet til kr.

200,00 årligt. Den årlige generalforsamling var aftalt afholdt samme dag for både Murer og tømrer og blev afsluttet med fællesspisning.

I 1921 var medlemstallet stegt til 16 medlemmer.

I 1922 var medlemstallet dalet til 13 medlemmer, i det der var optaget to nye medlemmer, men ekskluderet 5 medlemmer. Til ny formand valgtes på et efterfølgende bestyrelsesmøde murermester Jakob Hansen. Ved et møde samme år fastsatte man svendelønnen til 180øre i timen og arbejdsmandslønnen til 150øre i timen.

I 1923 afholdt man generalforsamling på "Nicolaisens Hotel" (i Nygade over for Jernbanehotellet) kuvertprisen ved fællesspisningen var kr. 6,00.

Foreningen dømte fortsat selv i sager medlemmerne i mellem og afholdt overenskomstforhandlinger med fagforeningerne. Ligeledes i 1923 blev der afholdt ekstraordinær generalforsamling med 2 punkter på dagsordenen eksklusion af A.P. Pedersen og en tvist mellem to medlemmer Murermestrene Justesen og Jakob Hansen. Eksklusionen blev forkastet og den anden sag forliget.

I 1931 vedtog man et forbehold ved licitationer efter en tvist, om at efterpuds efter andre håndværkere ikke var med i tilbuddet. Dette blev ved brev meddelt arkitekterne.

I 1936 udgjorde foreningens formue kr. 9.208,49. formandslønne var igen nedsat til kr. 125,00 årligt.

I 1938 blev formanden første gang valgt direkte på generalforsamlingen og murermester Jakob Hansen blev genvalgt. Fejl ved licitationer blev fortsat afgjort i foreningen, således fik ligeledes i 1938 A. P. Pedersen en bøde og O. Justesen og H. C. Jacobsen fik en advarsel for ukorrekte tilbud i forbindelse med omforandring på Arbejdsmandenes bygning i Skolegade.

Om der har været tvister foreningerne imellem vides ikke, men i 1939 aftaler foreninger i hvert fald enighed om afholdelse af generalforsamlinger samme dag og sted med efterfølgende fællesspisning. Møderne blev aftalt afholdt på "Hotel Isefjord".

Ligeledes i 1939 opdager man, at muremester Olsen, Tjebberup går og arbejder sammen med arbejdsmand Søren Hansen på en nybygning og at denne arbejdsmand murer på bagmur og skille- rum. Der udstedes et brev til murem. Olsen om at det straks skal ophøre. Også i dette år var der ekstraordinær generalforsamling. Der var rejst klage over murem. Sigurd Poulsen over at denne ikke havde overværet et licitationsmøde, et punkt vedrørende lovændring og en drøftelse af samarbejdet med landhåndværkerne. Murem. Sigurd Poulsen blev efter fremlæggelse af sagen indskærpet, at der var mødepligt, men at man kunne sende en stedfortræder. Der blev vedtaget regler for indsendelse af akkordregnskaber og medlemmerne er pligtige til at give svende og arbejdsmænd den lovbestemte sommerferie på det tidspunkt som foreningen vedtager. Man vedtager ligeledes at nedsætte et udvalg, der skal tage kontakt til landhåndværkerne.

I 1940 træder Sigurd Poulsen ud af bestyrelsen efter 21 år, og bliver herefter foreningens bestyrelsesmedlem i Dansk Arbejdsgiverforening's lokalafdeling. I dette år anskaffer man en protokol til brug ved licitationsmøder, hvori fælles aftaler vedrørende forbehold i de enkelte licitationer

nedskrives. Protokollen føres af den der indkalder til mødet og opbevares hos kassereren. Der bliver fortsat udbetalt udregningsvederlag.

I juni 1941 meddelte HOTACO, at man ville lukke tidligt om lørdagen. Foreningen meddelte HOTACO sin udelte interesse for lørdagslukningen og kunne ikke godkende denne uden forhandling. Også i dette år i oktober vedtog bestyrelse på et møde at sende en skrivelse til Holbæk Byråd, hvori man henstillede til Byrådet, at der drages omsorg for, at offentlige arbejder og arbejder med kommunegaranti eller kaution udbydes i offentlig licitation blandt byens haandværkere. Ligeledes vedtog man at afsende en skrivelse til Centralforeningens formand og anmode ham om at søge samarbejde med "Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark" og "Centralforeningen af bygningshaandværkere på landet" for gennem lovgivningsmagten at faa udvirket, at Stats, Amts og Kommunearbejder, samt arbejder med kommunegaranti bliver udbudt i offentlig licitation.

I 1942 fik foreningen ny formand i det murerm. Sv. Jørgensen blev valgt. Samme år afholdt Centralforeningen sit aarsmøde i Holbæk på "Hotel Isefjord" med deltagelse af 150 delegerede. Der var arrangeret en særlig udflugt for damerne. Foreningens samlede udgifter til arrangementet var kr. 2.500,00. Foreningens tidligere formand Jakob Hansen døde dette år og Centralforeningens formand nedlagde krans på graven i forbindelse med mødet.

I 1944 vedtager man at trykke fælles ugesedler og lønningsposer til medlemmerne. Endvidere drøfter man grænsen mellem entreprenør og murerarbejde. Man enedes om at formanden forelægger det på det kommende formandsmøde i Odense. Svende fik nu kr. 2,75 pr. time og arbejdsmænd kr. 2,23 pr. time. På generalforsamlingen samme år valgtes murerm. C. P. Christoffersen til ny formand. Ved den efterfølgende fællesspisning var medlemmerne på forhånd blevet gjort opmærksom på, at de skulle huske smør- og brødmærker. Formandens løn var nu sat op til kr. 350,- pr. år og kassereren fik kr. 500,- pr. år.

I 1945 er Anden Verdenskrig forbi. Foreningen har arbejdet under hele besættelsen uden nogen særlige anmærkninger ud over at man skulle huske rationeringsmærker til møderne med fællesspisning.

I 1947 holdt man 50 års jubilæumsfest sammen med Tømrermesterforeningen den 6. okt. Festen blev afholdt på "Hotel Postgaarden" (der hvor Sparekassen ligger). Der var inviteret gæster fra Centralforeningerne og leverandørerne.

I nov. 1949 nedlagde murerm. Christoffersen sit hverv som formand idet han havde ophævet sin forretning. Murerm. Sv. Jørgensen blev valgt til midlertidig formand og på den efterfølgende generalforsamling i 1950 genvalgt til formand.

I 1952 stemte man om optagelse af de af Entreprenørforeningens medlemmer, der udførte murerarbejde i "Centralforeningen af Murermestre i Danmark". Forslaget blev forkastet. Der var fortsat problemer med at få medlemmerne til at overholde anmelderpligten og der uddeles bøder herfor. Man begyndte ligeledes at afholde sommerudflugter i foreningen.

I 1958 tegner man abonnement på 14 eksemplarer af bladet ”Byggefagene”, hvorfor man må formode at foreningen havde 14 medlemmer på daværende tidspunkt.

I 1960 beslutter man, at foreningen skal have en distriksopmålermænd.

I 1962 ønsker Sigurd Poulsen ikke genvalg til Arbejdsgiverforeningen og han afløses af murerm. Holger Poulsen.

I 1965 får foreningen atter ny formand, idet murerm. Verner Holmegaard Hansen vælges og i marts samme år udnævnes murerm. Hans Frederiksen til æresmedlem. Næringsbrevet fandtes stadig lovmæssigt og murerm. Ellegaard Holst Jensen kunne ikke optages som medlem før end han havde fået sit næringsbrev udstedt.

Forhandlingsprotokollen slutter den 2. feb. 1966. Foreningens sidste forhandlingsprotokol er bortkommet, muligvis i Lokalhistorisk Arkiv i Holbæk, hvortil den skulle være afleveret. Derfor er det sparsomt hvad der kan genfortælles fra foreningens historie her fra og til sammenlægningen med Holbæk Tømrermesterforening. Dog vides det at murerm. Verner Holmegaard Hansen sad som formand indtil 1976, hvor han afløstes af murerm. Olaf Rømer. Murerm. Olaf Rømer blev afløst af murerm. Finn Bertelsen i 1990, som sad i formandsstolen indtil sammenlægningen den 15. feb. 1994. foreningens virke i tiden efter sammenlægning af Centralorganisationerne var mest af karakter af kursusvirksomhed og socialt samvær og studieture.

”Centralforeningen af Murermestre i Danmark” blev oprette i 1885.

I 1984 oprettede ”Murerfagets Arbejdsgiver” bestående af ”Centralforeningen af Murermestre i Danmark”, ”Københavns Murerlaug” og ”Centralforeningen af Murermestre i Nordsjælland”. Denne forening bestod frem til 1991, hvor man gik sammen med ”Centralforeningen af Tømrermestre i Danmark”, ”HO”, Snedkermesterforeningen og malerfaget dannede ”Byggeriets Arbejdsgivere”. I 2002 oprettedes så den forening, der består i dag, nemlig ”Dansk Byggeri”, der blev dannet af Byggeriets Arbejdsarbejdsgivere og ”Danske Entreprenører”, og som foreningens medlemmer er medlem af.

Forfattet af: Jens W. Poulsen